

İLMİN PEŞİNDE KOŞMAK

Eûzubillahimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdulillâhi Rabbi'l-âlemîn alâ külli hâlin ve fî külli hîn. Nahmedühû bi-cemî'i mehâmidih lehü'l-hamdü kemâ yenbeğî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih. Vessalâtü vesselâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihi ve sahibihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü.

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe-inne efdale'l-hadîsi kitâbullâh ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerra'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesetin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl;

Talebü'l-ılmî farîdatün alâ külli müsli-min ve inne't-tâlibe'l-ılmî yestağfiru lehû külle şey'in hatta'l-hîtânü fi'l-bahri.

Ravâhü Abdilberr an Enesin radiyallahu anh.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah cümlelerinden razı olsun. Allahu Teâlâ'nın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı dünyada âhirette üzerinize olsun. Rab-bimiz iki cihan saadetine cümlelerinizi nâil eylesin.

Yolların en güzeli Peygamber Efendimiz'in yolu olduğu için Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinden okuyup onun yolunca gitmeye çalışıyoruz.

Rabbimiz bizi Peygamber Efendimiz'in sünnetini ihyâ edenlerden ve böylece şehit sevapları kazananlardan eylesin.

Hadîs-i şerîflerin okunmasına, izahına ve dinlenmesine başlamadan önce Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in ruh-i pâkine hediye olsun diye, ve onun mübarek âlinin, ashâbının, etbânının, ahlâbının ayrı ayrı ruhlarına hediye olsun diye, sâir enbiyâ ve mürselînin ve cümle evliyallahın ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in müşidleri, mürebbileri ulemâ-ı muhakkikîn, meşâyih-ı vâsılîn sâdât-ı turuku aliyemiz ruhlarına hediye olsun diye, kendisinden feyz aldığımız, el aldığımız hocalarımızın ruhlarına hediye

olsun diye, bu beldeleri canlarıyla, mallarıyla cihat edip her türlü fedakârlıklarla feth edip bize emanet bırakmış olan ecdadımızın, şehitlerin, gazilerin, fatihlerin ruhları şâd olsun, onlara hediye edelim diye, cümle hayır sahiplerinin içinde ibadet ettiğimiz şu caminin yapılmasına, yaşamasına, temiz pâk hizmete devam etmesine, gelişmesine, genişlemesine sebep olanların kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları şâd olsun diye, uzaktan ve yakından burada ibadet etmeye, buradaki hadisleri, vaazları dinlemeye gelen siz kardeşlerimizin ve diğer ihvanımızın âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin, yakınlarının ruhları şâd olsun diye, okuğumuz hadisleri bize nakil ve rivayet etmiş olan alimlerin, ravilerin, müelliflerin ruhları şâd olsun diye, ve biz yaşayan müslümanlar da Rabbimiz'in rızasına uygun ömür sürelim, Kur'ân-ı Kerîm'in ehli olalım, has müslüman olalım, Peygamber Efendimiz'in sevdiği hakîki ümmetleri olalım, Rabbimiz'in huzuruna sevdiği razı olduğu kulları olarak, sevdiklerimizle, yakınlarımızla, zürriyetlerimizle, nesillerimizle akrabalarımızla beraber varalım diye bir *Fâtiha* üç *Ihlâs-ı Şerîf* okuyalım büyüklerimizin ruhlarına böylece bağışla-

yıp öylece başlayalım, buyurun... *Bismillâhir-rahmânirrahîm*.

Okuduğum ilk hadîs-i şerîf ilim talep etmekle yani istemekle, ilmin peşine düşmekle, ilim öğrenmek için mesai sarfetmek, gayret etmekle ilgili.

a. Her Müslümanın Üzerine İlim Talep Etmek Farzdır

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Enes *radiyallahu anh* tarafından rivayet edilmiş bir hadisinde buyurulmuş oluyor ki;

Talebü'l-İlmi farîdatün alâ külli müsli-min. “Her müslümanın üzerine ilim öğrenmeye çalışmak, ilmin peşinde koşmak, ilim talep etmek, talebe olmak bir farîzadır.”

Farîza mecburiyet mânasına geliyor. Alim olmak demiyor da ilim talep etmek deniliyor. *Talebü'l-İlmi*, yani ilim talep etmek, ilmi öğrenmeye koşturmak.

Çünkü hakiki alim olmak bir takım doğuştan zihinsel kabiliyetlere sahip olmaya bağlıdır. Herkesin hafızası aynı kuvvette olmuyor, duyduğunu muhafaza edemiyor, herkesin kabiliyeti aynı derecede olmadığından büyük alimler kolay yetişmiyor, binde bir yetişiyor,

asırda bir yetişiyor, bir iki asırda bir yetişiyor ama her müslümana ilim talep etmek bir mecburiyet, bir farîza, bir vecibe oluyor, her müslümanın ilim yoluna koşması gerekiyor.

Bu küçükten başlar, eline Kur'an cüzünü, elif-be cüzünü alıp camiye hocanın önüne diz çöküpte elif beyi, Kur'ân-ı Kerim'i öğrenmeğe başlamasından başlar kabre kadar, mezara kadar devam eder. Sizlerin, Allah razı olsun, muhtelif kasabalardan, muhtelif diyarlardan, arabalarınıza atlayıp buradaki bu hadisleri dinlemeye gelmeniz de yine bu ilim talebi içine dahil olan faaliyet oluyor, o da ondan sayılıyor. Bir hadîs-i şerîfte;

Alâ külli müslimin ve müslimetin diye ayrıca tasrih edilmiş olduğu için, "Her müslümana farzdır." deyince zaten kadın erkek, yaşlı genç olduğu anlaşılıyor ama bir başka rivayette de, "Her müslim erkek ve her müslüman kadına da gereklidir." dendiği için kadınların da ilim öğrenmek hususunda gayretli olması gerekiyor.

Kadınlara mâlum, dikiş nakış öğretilir, ev işleri öğretilir, yemek öğretilir, örgü öğretilir fakat ilim öğretmek de, ilim öğrenmek de

onların bir vazifesi olmuş oluyor. Bunu uzun zamanlar ihmal etmişiz, şu sırada kadınlara Allah'ın emirlerini anlatacak insan sıkıntısı çekiliyor. Kadınlar erkeklerin karşısına gelip de onlardan ilim öğrenemiyorlar. Ya kadın vâiz lazım ya da onların toplantılarında, ev toplantılarında, misafirliklerinde onlara Allah'ın emirlerini anlatacak bilgili hanımlar filan olması lazım.

Sonra kadın her zaman camiye gelemiyor, belli zamanlarda camiye gelememe durumları olabiliyor. O bakımdan kadınların eğitimi, dinî bakımdan bilgilendirilmesi fevkaledede mühim bir hadise, bizim ihmal ettiğimiz bir hadise. Camilerimizi bile kadınların eğitime uygun bir tarzda bina etmemişiz. Geçen gün Fatih Camii'nde bir cenaze münasebetiyle öğle namazını kıldık, "Bu caminin neresine acaba eski zamanın kadınları o çarşafly hanımlar geliyorlardı?" diye şöyle bakındım, şöyle kapalı bir yer göremedim. Kafesli, kapalı, kadınlara ayrılmış bir yer göremedim. Ya kafesleri kaldırdılar ya da kadınlara ayrılmış olan yer çok az.

Halbuki kadınların nüfusu istatistiklerden

anlaşıldığına göre dünya üzerinde, o da Allah'ın bir harika işidir ki doğan çocuğun kadın mı erkek mi olacağı belli olmadığı halde, aşağı yukarı yeryüzünde kadınlarla erkeklerin sayısı denk. Denk olmayıverse, kadın çok olsa veya erkek çok olsa ne biçim ters durumlar olacağını insan az çok düşünebilir fakat Allah'ın hikmeti, yaratışındaki her şeydeki güzelliğin buradadaki [tecellisi,] bakıyorsun kadınlarla erkeklerin sayısı aşağı yukarı denk.

O halde niye kadınlar için camilerde yer yapılmamış?

Gidelim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in zamanına doğru, düşünelim, Peygamber Efendimiz zamanında kadınlar camiye gelmiyorlar mıydı?

Geliyorlardı. Peygamber Efendimiz'in arkasında namaz kılıyorlardı, en arka saflarda bulunuyorlardı ve kadınlar Peygamber Efendimiz'in konuşmalarını, hadislerini dinliyorlardı, dinî bilgileri öğreniyorlardı.

Demek ki yasak bir şey olsaydı, yanlış bir şey olsaydı, kadınlara uymayan bir şey olsaydı Peygamber Efendimiz, "Gelmeyin." diyebilirdi, öyle dememiş. Demek ki onların mescidine

gelmesi istemiş, ilim öğrenmeleri arzu etmiş, kendi hadîs-i şerîfinde de;

Talebü'l-'ilmi farîdatün alâ külli müsli-min -başka rivayette- ve müsli-metin. “Kadına da erkeğe de farzdır, vecîbedir, mecburiyettir.” buyurmuş.

O halde biz bir kere sunî bir ayrım kendimiz yapmayalım, yani erkek çocuklarımıza dini öğretiyoruz da kız çocukları dikiş örgü öğrensin. Olmaz, o da öğrensin dinini. Bir kere biz ayrımı yapmayalım, çocuklarımız arasında yetiştirme farkı yapmayalım, dinî bakımdan hanımlar da kız çocuklar da güzel yetişsinler. Ayrıca kız çocuklarının yetişmesi için özel gayret göstermeliyiz çünkü az, bu devirde az.

Onun için biz kardeşlerimizle konuşurken, “İşte burada bir kurs binası açalım.” filan dediler mi bir yerde, ben, “Öncelikle bir kız Kur’an kursu açın.” diyorum. Kız Kur’an kursu açın da kızlar dinlerini öğrensin. Kız dinini öğrendi mi tüm ailenin çocuklarına müessir olur. Kendi çocuklarını da, kocasını da, komşularını da ikaz eder, İslamî esaslara göre yetiştirir.

İncelenirse veyahut sizler de dikkat eder-

seniz, camiye gelen hakiki müslüman olan insanları inceleyin, annesi çok sofudur, dindardır da ondan çocuk camiye geliyordur. Umumiyetle böyle oluyor, annesinin yönlendirmesiyle, tevcih etmesiyle çocuklar camiye gelmiş oluyorlar. O bakımdan aman kadınların, kızların ilim öğrenmesi hususundaki imkanları seferber edelim.

Şimdi çok güzel imkanlar çıktı. Bakın bizim konuşmalarımız videoya alınıyor, demek ki bu videoyu dinleyebilirler. Banta alınabiliyor, buraya ses bantlarıyla gelin, dinleyin, dinlediğinizi kadınlara aktarırsınız, 10-15 tane hadîs-i şerîfi dinlemiş olurlar.

Bizim köye gittiğimiz zaman, memmuniyetle öğrendim, dayımın hanımı yengem, köy kadınlarını toplarmış iş yaparken, bir arada sohbet ederken teybi kuruyormuş, onlar orada bir taraftan iş işliyorlarmış yani kendi üzerlerine vazife olan işleri yapıyorlarmış, bir taraftan da bizim vaazler orada dinleniyormuş. Elhamdülillah, hoşuma gitti. Bazen ilahiler dinliyorlarmış, bazen vaazları dinliyorlarmış. Böylece üç şey, beş şey, yedi şey derken bir şeyler öğrenmiş oluyorlar.

Tabii dinin her konusunu birden öğrenmek mümkün değil, biz de birden öğrenmedik, Peygamber Efendimiz de birden öğretmedi. Peygamber Efendimiz de etrafındaki insanlara her gün birkaç şey söyleye söyleye, her olay üzerine bazı nasihatlarla buluna buluna yetiştirdi. O bakımdan insanların yavaş yavaş, yavaş yavaş öğrenmesi lazım.

Geçen haftalar İbn Abbas *radiyallahu an-hümâ*'yı okumuştum, işte bir arkadaşına veyahut bir büyük zâta demiş ki; "Peygamber Efendimiz'in sahabesinin zihinlerindeki bilgileri, hatıraları, mâlumatı toplayalım."

"Canım sana mı kaldı, bu kadar büyük sahabe var, sen bir delikanlısın, gençsin. Yani bu ilim, bu işle meşgul olmak sana mı kaldı? gibi bir söz söylemiş fakat o azmetmiş, o büyük sahabenin sohbetlerine gitmiş, kapılarına gitmiş hatta kapısına örtüyü sermiş oturmuş, yani kapıyı çalmıyor çıkacağı zamanı bekliyor. Evde rahatsız etmiyor çıktığı zaman sorarım diye, şöyle gölgeliğe örtüsünü çıkartmış yaymış oturmuş, beklemiş, biriktirmiş, dinlemiş, hıfzetmiş, zihninde muhafaza etmiş sonra ashabın en bilgililerinden birisi oluyor. Demek

ki zamanla biriktire biriktire büyük bir koleksiyon oluyor.

Antep'e gitmiştik, orada bir kardeşimiz, titiz, dikkatli bir kardeşimiz; "Ben Antep'in eski alimlerinin vaazlarını, zikir meclislerini kaçırmazdım ve onların bazı izniyle, bazen de hiç haberi olmadan teybi çalıştırarak onların zikir meclislerini, konuşmalarını, sohbetlerini almıştım. Şimdi elimde kimsede bulunmayan bir koleksiyon mevcut." diyor. Demek ki insan biriktirmeye başladı mı zamanla büyük bir koleksiyon elinde mevcut olabilir.

Avrupalılara ben hayret ettim, Münih'te bir müze var, teknik bir müze, o teknik müzede gittim bazı şeyleri araştırdım, fişleri inceledim, alimlerinin günlük mektuplarını bile muhafaza etmişler; "Fulanca fizik aliminin falanca kimseye yazdığı şu tarihli mektup." O bile var, her şeyi muhafaza etmişler. Halbuki biz de bir alim öldü mü kağıtları, kitapları toplanır, çuvallara tıklır, yazık olur. Ciltleri mirasçılar cilt sayısına göre bölerler, 15 ciltlik bir eser beşe bölünür hiçbirisinin işine yaramaz. Ya bu takım bozulmaz ki! Bu takımı bozdun mu, yani bir arabayı dörde bölersen dört

tekerini de bir mirasçı alırsa kimse binemez ki arabaya! Bu arabanın gitmesi için dört tekerinin birisinde durması lazım, başka türlü bölme yapmak lazım.

Bizde demek ki eskiden alimlere saygı çok büyükmüş ama bu son zamanda galiba alimler evlatlarını alim yetiştiremedikleri için geriye miras bıraktıkları ilimleri anlayacak, kağıtları tasnif edecek insanlar olmadığından çuvallara dolduruluyor toprağa gömülüyor, çuvalları dolduruluyor hurdacıya satılıyor, çuvallara dolduruluyor kitapçıya gönderiliyor, çuvallara dolduruluyor, vagonlara dolduruluyor Bulgaristan'a ihraç ediliyor.

Başbakanlık eski Osmanlı Arşivleri, akılsız beyinsiz bir idarece gelmiş, “Nedir bu koridorlardaki böyle şeyler, malzeme?” demiş.

“İşte bunlar eski evrak efendim, Osmanlılardan kalma devletin evrakı.”

“Defedin bunları, burada bunlar neden duracak! Osmanlının bizimle ne ilişkisi var! Atın bunları buradan!” demiş.

Tabii onları kağıtçıya, hurdacıya verecekken Bulgarlar duymuşlar, vagon vagon kendi-

lerine almışlar. Vagonlarla Osmanlıların türlü vesikaları, en kıymetli malzemeleri, ilimleri, ilim adamları, medreseler, devlet teşkilatı ile ilgili evrâk-ı müsbite hepsi oralara gitmiş. Büyük tarihçiler bunu feryâd ü figân ederek gazetelerde filan yazmışlar, yazık oldu filan diye ama o zamanlar bu tarih düşmanlığı yapıldığı zamanlarda; kitabelerin kazındığı, kitapların yakıldığı, toplatılıp imha edildiği zamanda bu cinayetler işlenmiş. Bir de çeşit çeşit başka şeylerden bahsederler ama kendilerinin yaptıkları bu cinayetler kat kat daha büyük.

İşin sonucu ilmin kıymetini bilelim, kendimiz alim olalım, çocuklarımızı alim yetiştirelim. Kızlarımızı, erkeklerimizi, hanımlarımızı bilgili alim yetiştirelim, ilme önem verelim. Allahu Teâlâ hazretleri ilim sebebiyle kişiyi çok büyük hayırlara erdirir.

b. İlim Talebisinin Affı İçin Her Şey İstîğfar Eder

Bu hadîs-i şerîfin sonunda buyuruluyor ki;

Ve inne't-tâlibe'l-ilmî yestağfiru lehû külle şey'in. "Bu ilim öğrenmeye koşturan, ilme meraklı olan ilim talebisine her şey istiğ-

far eder, onun mağrifetini, affını Allah'tan diler." *Hatta'l-hîtânü fi'l-bahri*. "Hatta denizdeki balıklar bile." diyor Peygamber Efendimiz.

Denizdeki balığın karada yürüyen insanla ilişkisi ne? Denizin içindeki balık bile ilim talebisine tevbe ve istiğfar ediyor da Allah'tan bunun affolmasını istiyor?

Ya bu, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in; "Her şey O'na tevbe istiğfar eder." [sözünün] bir izahı olarak, "denizdeki balıklar bile" denilmiş oluyor ya da bilmediğimiz daha nice nice incelikleri vardır, gerçekten böyledir veya mecâzen böyledir. Demek ki dağlar, taşlar, ağaçlar, kuşlar, balıklar, denizin içindeki balıklar bile, bizimle doğrudan doğruya ilişkisi olmayan varlıklar bile, biz ilim yolunda yürürsek her şey Allah'tan bizim iyiliğimizi, afv ü mağrifet olmamızı isteyecek.

Bu mu daha iyi mahrum kalmak mı?

Hem cahil kalacaksın hem bir şey bilmeyeceksin, cahillendiğinden dolayı çeşitli günahlara bulaşacaksın, ömrüne yazık olacak, âhiretin berbat olacak.

Bu mu iyi [yoksa] dünyada her varlığın, tanımadığımız varlıkların bizim lehimize Allah'a dua etmesi mi iyi?

Hiç tanıyorsun, denizin, Sapanca gölünün içindeki balık sana dua ediyor; hiç tanıyorsun, ormandaki kuşlar sana dua ediyor. Müthiş bir şey, muazzam bir şey bu!

Allahu Teâlâ hazretleri hepimize ilim aşkı versin.

Hergün, her sabah, her akşam, her öğlen yanımızda kitap gezdirelim kitap okuyalım, sayfalarını, kaldığımız yeri kıvrarak, öbür tarafını şey yaparak... Böylece her hafta, her ay bir iki kitap devire devire ilmimizi genişletelim. Bunu âdet edinin, yani herkesin cebinde bir cep kitabı bulunsun, bir defter bulunsun, bir kalem bulunsun ve ilme böyle çalışalım. Allah'ın sevgili kulu olmanın yolu bu. Bizim topluluğumuz, inşaallah böylece, böyle hareket etsin.

Muhterem kardeşlerim!

İkinci hadîs-i şerîfte yine ilimle ilgili.

Talebü'l-İlmi efdalü ındellahi mine's-salâti ve's-sıyâmi ve'l-hacci ve'l-cihâdi fî

sebîlillahi azze ve celle.

Bu ikinci hadîs-i şerîf Deylemî rivayet etmiş.

İlim öğrenmek sevaplı bir şey, birinci hadisten izahımızdan anlaşıldı. Ama başka sevaplı şeyler de var. Mesela namaz kılmak da çok sevap, sonra oruç tutmak da çok sevap. Hatta oruç hakkında Peygamber Efendimiz bildirmiş ki, “Orucun sevabını ben vereceğim, ona kimse karışmasın, kimse bilmez. Orucun sevabını ben vereceğim.” buyurmuş Allahu Teâlâ hazretleri. Sevabı çok, hadsiz hesapsız sevap gelecek.

Cihat?

Cihat, Allah rızası için yapılmış olan bir cihatın sevabı cennet, onun da ne kadar sevaplı olduğunu biliyoruz.

Hacc?

el-Haccü'l-mebrûru leyle lehû cezâün ille'l-cenneh. “Makbul, güzel, usulüne uygun bir hac yaptı mı insan onun da karşılığı cennet.”

E şimdi bu gibi sevaplı şeyler varken ilim bunlarla ne durumda?

Bu ikinci hadîs-i şerîf bunların mukayesini yapıyor, buyuruyor ki Peygamber Efendimiz;

“Allah indindi ilim öğrenmeye koşturmak namazdan da daha faziletlidir, oruçtan da daha faziletlidir, hacdan da daha faziletlidir, Allah yolunda, aziz ve celil olan Allah yolunda cihat etmekten de daha faziletlidir.”

Dört mühim sevaplı şeyi sayıyor, bunların hepsi çok sevaplı şeyler biliyoruz, bunların hepsinden de ilim öğrenmek daha faziletli, neden?

Çünkü her şeyin usûlüne uygun yapılması ilimle bilinir, milletlerin ilerlemesi, kişilerin olgun insan olması ilimle olur, topluluklara fayda ilimle gelir, başarılar ilimle elde ediliyor. Bak biz başarıları sağlayamadık, gayr-i müslimler ne başarılar sağladılar. Aya insan gönderdiler, fezaya füzeler gönderiyorlar, uza-ya uzay cihazları, istasyonları kuruyorlar, öteki gezegenlere gitmenin çarelerini arıyorlar. Biz Allah'ın sevgili kulları, mü'min kulları o müşriklerden, o kafirlerden, putperestlerden geri kalmışız. Japonlar putperest, güneşe tapıyor, putperest adamlar, çalışmışlar ileri gitmişler. Ruslar dinsiz, edepsiz, komünizmi

şey yapmışlar, resmi gazetelerinde inançsızlığı yaymaya çalışıyorlar. Birkaç tane şöyle inançlı misal küresi etraflarında filanca adam Allah'a inanıyor, filanca yerde ibadet ediliyor diye hepsi ateş püskürüyorlar; “Vay, komiminiz elden gidiyor, inkılaplar elden gidiyor!” diye orada bağırıp çağırıyorlar.

E onlar bizden ileri gitmiş, Almanlar ileri gitmiş, İngilizler, Amerikalılar ileri gitmiş... Vicdanımız sızlamıyorsa, bu duruma üzölmüyorsak, bu durumu düzeltmek için bir gayret göstermiyorsak, yan gelip yatıyorsak çok yazık bize!

Onun için gece gündüz okuyup, gece gündüz çalışıp Allah rızası için mutlaka mutlaka müslümanın herkesten daha üstün olduğunu, daha ileri olduğunu ortaya lafla değil de fiilen koymalıyız. Eskiler koymuşlar bunu. Eskiler kafirlerden ilerde imiş; teknoloji bakımından da, ahlâk bakımından da, devlet gücü bakımından da ilerde imiş.

Dünyanın süper devlete ne imiş?

Abbasilermiş, müslümanlarmış yani her tarafa ferman okutuyorlarmış. Osmanlılarmış... Fransa kralını bilmem hangi kral hap-

setmiş diye, “Çıkarın dışarıya!” [diye] buradan mektup yazıyorlarmış, çıkartıyorlarmış mecburen. Dans ettiklerini duymuş, kadın erkek biribirlerine sarılıyor dans ediyorlar, böyle bir edepsizlik duydum, bundan sonra böyle bir şey yapılmasın diye haber gönderiyormuş, o ülkelerde kötülük yapılmasına buradan müdahale edebiliyorlarmış.

Şimdi iş döndü dolaştı, o koca Devlet-i Aliyye'nin, imparatorluğun çocukları ötekilerin her şeyine muhtaç duruma geldi. Böyle saçma şey olmaz, böyle acı şey olmaz, bunun ancak işte üç beş yıl, beş on yıl böyle bir geçiş devrisinde böyle olması düşünülebilir ondan sonra müslümanların mutlaka hemen zıp diye ayağa sıçrayıp kalkınmaları, ilerlemeleri, koşmaları lazım gelirdi. Aradan 50 yıl, 60 yıl geçmiş hâlâ başkalarının dümen suyunda, hâlâ...

Ya ben ne top oynarım, futbol oynarım, ne stadyum yaparım, ne eğlenirim, ne gazino açarım, ne bilmem ne yaparım! Herkes siyahlar giyinecek, yaşlara boğulacak, şu işi kurtarıncaya kadar katıksız kuru ekmek yiyeceğiz, kendimizi cezalandıracağız ama bu işten kur-

tulacağız diyelim. Üç beş yıl içinde bu işi şey yaparız, [hallederiz.]

Bizim sigara paketlerine verdiğimiz paralarla her gün bir fabrika kurmak mümkün oluyor. Türkiye çapında sigara içmekten vazgeçsek, sigara paralarını bir araya toplasak her gün yeni muazzam bir fabrika kurabiliyoruz. Aselsan gibi, motor fabrikası gibi, otomobil fabrikası gibi fabrika kurabiliyoruz.

Milletimizin fertlerinin çoğu sigara tütürüp, içki içip, bira lıkırdatıp, piknik yerlerinde eğlencelere gidip, deniz kenarlarında plajlarda günahlara batıp böyle yan gelip yatıyor. Sizler belki yapmıyorsunuz ama sizin de belki akbaranızdan oradan buradan bazı kimselere de bu hastalıklar bulaşmış olabiliyor.

Allah bizi imanımıza döndürsün.

İman gitti mi bir millet bitiyor. İman gitti mi o milletin kahramanlıkları mahramanlıkları sadece bir kuru laftan ibaret kalıyor; dedelerimiz şöyle kahramanmış, böyle fedakarmış, şöyle güzel kılıç kullanırmış, bizimkilerin kılıcını ötekine çat diye bir vurdun mu onun kılıcı ikiye bölünürmüş. Bizim ki kılıcı bir savurduğu zaman cıztt, ötekinin kalkanı karton gibi bir

ucundan öbür ucuna yarıp geçermiş. Oku çekip attığı zaman bilmem nereye kadar fırlatmış...

E nerede, masal mı bunlar? Nerede şimdikiler?

Şimdiki şeylere [insanlara] bakıyorum; bizim evde usta çalıştı. Adam ihtiyar, bir taraftan çalışıyor bir taraftan bebek emziği gibi ağzında sigara. Bir taraftan onu tütürüyor, bir taraftan çalışıyor, ehe ehe, ehe ehe [öksürüyor.] Bu adam bitirmiş, ciğerini bitirmiş; ne sıhhat var, ne bir şey...

Mehmet Akif rahmetliye biraz böyle, “İşte sen şöylesin böylesin!” diye çatsan sabredermiş de; “Ben seni bilek gücünde yenerim, güreşte yenerim, koşu da yenerim.” filan dersin; “Gel de yen de göreyim!” dermiş. Orada biraz iddialı imiş, sportmenmiş. Fatih’ten kalmış, bizim İskenderpaşa’nın olduğu yer Sarıgül semtinde evi varmış, Fatih’ten kalmış Halkalı Mekteb-i Ziraat’ine, ta Yeşilköy’den ilerde, yürüyerek gider gelirmiş. Fransızların işlettiği trene binmemek için yürüyerek gider gelirmiş.

Ne sporculuk, ne inat, ne azim, ne sabır,

ne metânet...

İşte insanın imanı olmayınca vücudunda da sıhhat kalmıyor, kafasında da bir akıl kalmıyor, her şeyi bitiyor. Bizim her şeyimiz iman. Yani arabanın her şeyinin motoru olduğu gibi veya benzini olduğu gibi, Benzini olmayınca işin olmadığı gibi, veya bütün cihazları elektirikle çalışan bir fabrikada elektrik olmadığı zaman her şeyin yattığı, durduğu gibi bir şey oluyor. Yani bu iman gittiği zaman, insanlar imanlarına göre hareketlerini tanzim edecek bir duruma yükselmediği zaman bu adamların ne sıhhatlerinden hayır geliyor, ne ailelerinden hayır geliyor, ne yaptıkları işlerden hayır geliyor, böyle bir feci duruma düşüyorlar.

Biz o duruma düşmüş durumdayız, biz şu anda millet olarak o durumdayız. İçimizde elhamdülillah böyle imanlı yüksek tahsilli bir gençlik var, hepsi teknik üniversitede, başka üniversitelerde harıl harıl çalışıyorlar.

Dün akşam beni bir yeri çağırdılar, gittim, bir zât-ı muhterem geldi, şurasına kadar sakallı, neredeyse iki karış sakalı var gibi, yani o kadar yok ama uzun. Sakallı, şakacı, latife-

ci, dürüst bir kardeş, bir tanesi daha geldi, bir tanesi daha geldi onlar da sakallı, onlar da sakallı.

Kim bunlar? Molla mı, softa mı? Nedir yani bu gelenler böyle?

Birisi operatör, birisi dişçi, birisi doktor, birisi bilmem ne... elhamdülillah. Münevver, bilgili, görgülü, şuurlu, ahlaklı, temiz... İşte bunlar bizim ümidimizi besleyen, bize ümit veren şeyler. Elhamdülillah halkımızın içinde yine o şehitlerin ruhunu devam ettiren, ahlakını devam ettiren iyi insanlar var. Bir kısmı da üzüyor bizi tabii, yollarda görüyoruz, kenarlarda görüyoruz, gazinolarda görüyoruz, sinemaların önünde görüyoruz, üzücü şeyler de var.

Neden acaba hocam insanlar hep iyi olmuyorlar, illa aralarında bir kötü bulunuyor?

Bunda Allah'ın bir hikmeti var, yani Allah yeryüzünde imanı da küfrü de insanların karşısında mevcut bulunduruyor, "Beğen, beğendiği al." diye serbestlik veriyor ki imanı seçip imanı için çalışan, ter döken, cefa çeken insan sevap kazansın; rahatı seçip, keyfi seçip nefsinin, şeytanın yolunda giden de, yani im-

tihanı kendisi kaybetti başkasına söz söyleyecek bir hali olmasın diye serbest bıraktığından böyle oluyor.

Peygamber Efendimiz zamanında nasıldı?

O zaman da öyleydi. O zaman da bir tarafta insanların en şerefli, peygamberler peygamberi Muhammed-i Mustafâ *sallallahu aleyhi ve sellem* bir tarafta da Ebû Cehiller, Ebû Lehebler, cehennem kütükleri... O orada o orada, yani Allah'ın hikmeti ikisi de var, iki kutup da, iki sahnede mevcut. Bak bir bu var, bir bu var; iki tane yol... İster sağ ister sol, bu aşağıya döner cehenneme gider, bu da yukarıya yükselir cennete götürür diye iki tane yol her zaman mevcut olmuş.

Muhterem kardeşlerim!

Biz aklımızı, mantığımızı kullanalım, vicdanımızın sesine, kalbimizin sesine kulak verelim, meşakketli de olsa, zahmetli de olsa, sıkıntılı da olsa, üzüntülü de olsa, yorgunluk da olsa, bazı arkasında tehlikeler de olsa Allah'ın yolunu, Rahmân'ın yolunu tercih edelim, şeytanın yolunda değil Allah yolunda yürüelim.

Allahı Teâlâ bizi sevdiği yollarda yürüt-sün, sevdiği işleri yaptırın, sevdiği huylara sahip eylesin, sevdiği kimselerle dost eylesin, ömrümüzü sevdiği şekilde geçirmeye kadın erkek cümlemizi muvaffak eylesin. Zamanla-rımızı israf etmeyelim.

Biz de bir numuneyiz, yani Allah bizi de başka insanlara bir numune olarak yaratmış: Ümmet-i Muhammed.

c. Siz En Hayırlı Ümmetsiniz

*Küntüm hayra ümmetin uhricet li'n-nâsi te'murûne bi'l-ma'rûfi ve tenhevne ani'l-münker.*¹ “Siz en hayırlı ümmetsiniz, insanlar içinde emri mâruf nehy-i münker yapmak, cihat etmek, hakkı temsil etmek için gönderildiniz.” diye âyet-i kerîmede bildiriliyor.

Biz de bir numuneyiz, dünya milletlerine biz bir numuneyiz, kim bunlar?

Bunlar Ümmet-i Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*.

Onun için ümmeti güzel temsil edelim, derme çatma, kırık dökük temsil etmeyelim. Bizim izzetimiz var; müslüman olma izzeti

var, izzet-i nefsimiz var. Biz bu temsil vazifemizi düşünüp giyimimize kuşamımıza, hareketimize, sözüme, davranışımıza, günlük hayatımızı sürüşümüze, biribirlerimize muamelemizdeki tercihlerimize dikkat edelim. Daima ben Ümmet-i Muhammed'in bir ferdiyim, benim görüntüm başkalarına Ümmet-i Muhammed'in nasıl olduğuna dair bir fikir verecek, onun için ben yaptığım işe, söylediğim söze dikkat etmek zorundayım. Sıradan bir insan değilim, herkesin gözü benim üzerinde diyerek her işimizi Allah'ın rızasını uygun yapmaya, İslâm'ı güzel temsil etmeye, Ümmet-i Muhammed olmayı güzel şey yapmaya, [temsil etmeye] çalışmalıyız.

Sınıfın en çalışkanı bizim güzel kardeşlerimiz olmalı. Biz Tuzla Piyade Okulu'na gittiğimiz zaman elhamdüllilah, orada bir cami vardı, beş vakit namaz, Cuma namazı tekrar tekrar kılınıyordu içinde. Bizim devremizde bir cemaat sığmıyordu, onlar kılıyordu ötekiler bekliyordu, ondan sonra ötekiler.

Bizim devremizin birinciliğini, 1412 kişi içinde birinciliği beş vakit namaza gelen bir fizik mühendisi kardeşimiz almıştı, kütüğe

takır takır çiviği o takmıştı, birinci oldu, müslüman.

Duyuyoruz Hacettepe de, Boğaziçi'nde şurada burada başörtülü kız kardeşimiz birinci olmuş, Rektör onu toplantıya sokmamış, bilmem ne yapmamış.

Çatla sırtından! Bak, elhamdülillah en çalışkan! Gördün mü, işte başı örtülü olunca gerici mi oluyormuş ilerici oluyormuş gör!

İşte öyle olmalıyız her yerde! Her yerde en güzel, en yüksek, en ileri, en üstün müslümanlar olmalı.

Allah hepimize o şuuru, o aşkı, o şevki, o çalışma gücünü versin.

İlimle ilgili bu sözleri söyledikten sonra üçüncü hadîs-i şerîfe geçiyoruz.

İlim öğrenmek namazdan da üstünmüş, oruçtan da, hacdan da, cihattan da üstünmüş. Yalnız burada bir noktayı söylemeden geçmek olmaz.

[İlim] namazdan üstün, o halde ben bundan sonra camiye gitmiyorum, beş vakit namazı kılmıyorum hep kitap okuyacağım.

Olmaz.

[İlim] hacdan üstün, o halde ben hacca gitmeyeyim ilim öğreneyim.

Olmaz.

Neden?

Farz olan vazifeleri mutlaka vaktinde yapacaksın ondan sonraki zamanlarda, yani bu ilmin önemini göstermek için söylenmiş olan bir söz, ötekileri çiğne diye söylenmiş bir söz değildir. Namaz kılma, oruç tutma, hacca gitme, cihat etme diye söylenmiş bir söz değil.

Bak senin en çok sevdiğin, bildiğin, zihinde ne var?

Namaz var, oruç var, hac var, cihat var. Hah, işte onlar çok sevaplı değil mi?

Evet çok sevaplı. İşte ilim bundan da sevaplı demek için, yoksa ötekilerin fazlını, faziletini inkâr etmek için değil, onları yapmasınlar diye insanlara yol göstermek değil. Lafı tersinden anlamamak lazım, doğru anlayıp doğru uygulamak lazım.

Elbette beş vakit namazımızı kılacağız,

hem de camide kılacağız, camide kılınca sevabımız 27 kat fazla olur. Elbette Ramazan orucumuzu tutacağız, elbette farz haccımıza yapacağız, elbette fırsat oldukça imkanımızla, malımızla, canımızla cihat edeceğiz de, ama bileceğiz ki ilim öğrenmek çok kıymetli, hiç vaktimizi boş geçirmeyeceğiz.

Yani sen ilme ayıracağın vakti namazından kısararak değil eğlenceden kısararak yap, boş vakitlerinde boş boş vakit geçirerek nice zaman öldürüyorsun, onu onlardan tasarruf ederek yapmalısın diye zihinde öyle yerleştirmeliyiz bu işi.

Üçüncü hadîs-i şerîfe geliyoruz, bu üçüncü hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

طَهَّرُوا هَذِهِ الْأَجْسَادَ طَهَّرَكُمُ اللَّهُ، فَإِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ
يَبِيتُ طَاهِرًا إِلَّا بَاتَ مَعَهُ مَلَكٌ فِي شِعَارِهِ، لَا
يَتَقَلَّبُ سَاعَةً مِنَ اللَّيْلِ إِلَّا قَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِكَ،
فَإِنَّهُ بَاتَ طَاهِرًا.

*Tahhirû hâzihi'l-ecsâde tahherakümüllah
fe-innehû leyse abdün yebîtü tâhîran illâ*

*bâte me'ahû melekün fî şî'ârihî lâ yetekalle-
bü sâ'aten mine'l-leyli illâ kâle: Allahüm-
ma'ğfir li-abdike fe-innehû bâte tâhıran.*

Taberânî *rahmetullahi aleyh* bu hadîs-i şerîfi İbn Ömer *radıyallahu anhümâ'*dan rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Tahhirû hâzihi'l-ecsâde. “Şu vücutlarınızı temizleyin ey müslümanlar!”

Bedenlerinizi, vücutlarınızı, cesetlerinizi [temizleyin.] Ceset kelimesini biz ölmüş insanlar için kullanıyoruz ama “vücut” mânasına Araplar kullanırlar, vücut kelimesini de Araplar “varlık” mânasına kullanırlar. Onun için burada öyle demiş;

Tahhirû hâzihi'l-ecsâde. “Şu bedenlerinizi, vücutlarınızı temizleyiniz.” *Tahherakümül-lah.* “Ki Allah da sizi mânevî bakımdan pâk eylesin.”

Siz maddeten bedeninizi bir yıkayın bakım da Allah da sizi mânevî bakımdan pâk eylesin. Pis olmayın, kirli olmayın, abdestsiz olmayın, cünüp hele hiç olmayın.

Fe-innehû leyse abdün. “Çünkü hiçbir kul yoktur ki.” *Yebîtü tâhıran.* “Geceleyin temiz

olarak yatan hiç bir kul yoktur ki." *İllâ bâte me'ahû melekün fî şî'ârihî*. "Onun yanında bir melek de beraber yatmasın."

Muhakkak ki onun yanında bir melek beraber yatar, melek de onunla beraber bulunur, hatta iç çamaşırının içinde. Şî'âr, Arapça'da "iç çamaşır" demekmiş. Yani derisine, kıllarına [değen] iç elbisesi demek oluyor. İzâr, "onun üzerine giyilen elbise" demekmiş.

[*Lâ yetekallebü sâ'aten mine'l-leyli illâ kâle*] "Bu iç çamaşırın içinde bir melek de onun yanında bulunur ve daima der ki." *Allahümma'ğfir li-abdike*. "Yâ Rabbi! Şu kulunu sen mağfiret eyle, affet yâ Rabbi! Bağışla yâ Rabbi!" *Fe-innehû bâte tâhıran*. "Çünkü bu kulun temiz olarak uyuyor, gecesini temiz olarak geçiriyor. Sen bunu affet." diye dua eder. Şurasında, bedeninin içinde melek dua eder durur diye bildiriyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz.

Bir başka hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz buyurmuş ki; "Benim yanıma dişleriniz sapsarı sararmış olarak, ağzınız kokar bir vaziyette gelmeyin, ağızlarınızı temizleyin." buyurmuş.

Yani Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri diş temizliğine, beden temizliğine, vücudun temiz, pâk olmasına fevkalâde önem vermiş ve müslümanları böyle olmaya teşvik etmiş. Müslümanlar da elhamdülillah günde beş defa bir kere vücutlarının dışarda görünen kısımlarını yıkarlar. Abdest alırlar kolları buraya kadar, yüzleri buralara kadar, ayaklarını filan her taraflarını yıkarlar. Haftada bir en aşağı gusül abdesti alıp Cuma günü gelirler, yıkanmış olurlar. Tabii arada da daha yıkanmalar [yaparlar.] Müslümanlar temizlikleriyle tanınmış.

Eski seyyahlardan birisinin Türkiye hakkında yazdıklarını okurken bir şey dikkatimi çekmişti, bizim dedelerimiz için, Osmanlılar için; “Bu adamlar deli.” diyor, “Bunlar sık sık yıkanır, banyolara giderler, hasta olacaklar bunlar, suyun içinden çıkmazlar, boyuna çipil çipil yıkanır, bu adamlar deli.” diyor.

Neden? Kendisi deli de, neden böyle diyor?

Onlarda yıkanmak âdeti yokmuş.

Neden?

Papaz onları bir vaftiz suyuyla bir vaftiz-
lermiş o vaftiz suyunun güya tesiri geçmesin
diye yıkanmazmış. Kraliçeleri bile yıkanmaz-
mış da senede bir kere pamuklarla, şeylerle
silinirmiş.

Ya senede bir kere silinmekle insan temiz
olur mu?

Böyle insanlar imiş, şimdi nasıl oldu?

Şimdi onlar bizden temizliği öğrendiler.
Baktılar ki yıkanan insan hasta olmuyor bilakis
sıhhatli oluyor, gül yanaklı oluyor, terteme-
miz oluyor, güçlü kuvvetli oluyor. Bunu öğ-
rendiler şimdi evin ihtiyacı olan suyu getirdi-
ler. Eskiden bizim sular çeşmelerden, şeyler-
den taşınarak gelirdi, şimdi onlar borularla
evin içine suyu getirdiler. Biz de getiriyoruz,
yani bu görenek olarak şey yapıyor.

Ama benim hoşuma gidiyor, Bursa'da
bahçelere böyle güzel bir şebeke şey yapmış-
lar, bir taraftan künkten su gelir, biraz daha
aşağı tarafta öteki taraftaki künkten aynı
haznenin içinden buradan çıkan su, hazne de
biriken suyun bir kısmı oradan tekrar gider
böyle. Her evde şırıl şırıl akan su olurdu ta
Osmanlılar zamanında, demek ki onlar suyu

önem vermişler, banyolara önem vermişler, her yere hamam yapmışlar. Bir yere cami yaptıkları zaman camiyi böyle tek bina olarak düşünmemişler, çevresine mutlaka hamamını, medresesini, aş hanesini, yetimhanesini koymuşlar, yani su bol ve suyla temizlemek imkânını her zaman mevcut hâle getirmişler.

Avrupalılar da buradan görmüşler, eskiden yılda bir yıkanırken, teke gibi kokarken, pis pasaklı gezerken şimdi onlar ne yapıyorlar?

Sabah ve akşam yıkanıyorlar, sabah kalktığı zaman bir yıkanıyor, duş diyoruz, şakır şakır bir yıkanıyor, akşam banyoya bir giriyor şakır şakır yıkanıyor öyle yatıyor filan.

Biz de elimizden geldiğince dinimizin bu emrini yaşatarak böyle bu temizliğe dikkat edelim çünkü melekler gece yattığı zaman insanın [temiz/abdestli] olmasına dua ediyor.

d. Dervişlikte Daima Abdestli Gezmek Prensibi Vardır

Bizim dervişlikte daima abdestli gezmek prensibi vardır; hiç abdestsiz olmamak, her dâim namaz kılacak gibi, Kur'an'ı tutabilecek, okuyabilecek gibi abdestli gezmek kaidesi vardır, büyüklerimizin tavsiyesi, buna uymak

lazım. Sonra tabii gusülsüz hiç gezmek çok önemli. Eğer bir insanın bir müddet gusülsüz durma gibi bir durumu varsa evde herhangi bir sebeple, hemen ağzını üç defa çalkalayıp, burnuna üç defa su verip yıkanacağı zamana kadar böyle durması tavsiye edilmiş hadîs-i şerîflerde. Geceyi cünüp geçirmemeye gayret etmek tavsiye edilmiş.

İşte geceleyin abdest alıp da dört rekât namaz kılip abdestli olarak yatan bir kimsenin vücudunu gökten melekler tanırlarmış, yani biz göklere bakıp yıldızları pırıl pırıl gördüğümüz gibi onlar da evin içinde olmamıza rağmen bizim vücudumuzu pırıl pırıl görürlermiş ve böyle temiz abdestli yatmış kulların etrafına meleklerle hûrî kızları toplanır diye Peygamber Efendimiz bir başka hadîs-i şerîfte bildiriyor. Hatta toplanmak demiyor izdiham ederler diyor. İzdihamlı bir şekilde, yığılma sûretinde, üst üste böyle kalabalık bir şekilde yığılırlar diye bildiriyor.

Muhterem kardeşlerim!

O bakımdan akşamları dört rekât namaz kılip, taze abdest alıp böyle abdestli, sağ yanına eline koyup dualar ede ede, zikirler yapa

yapa, yapa yapa kendinden geçip öyle uymak, abdestli olarak uyamanın sevabı çok çok fazladır. Temizliğe riayet etmek, tırnakları kesmek, kılları tıraşlamak, kazımak, koltuk altı kıllarını, kasık kıllarını vesaireyi temizlemek bunların hepsi Peygamber Efendimiz'in bize öğrettiği şeylerdir. Bunları başka insanlar bilmezler. İsterseniz, inanmazsanız Antalya taraflarına gidin o turistlerin, erkeklerin koltuk altlarına görün, mısır püskülü kadar uzundur. Böyle sarı sarı, kirli kirli kılları sarkar.

Neden?

Onlar İslâm'ı bilmiyorlar ki, onlar Peygamber Efendimiz'in bizi yetiştirmiş olması gibi yetişmemişler ki kılları öyle şey gibi sarkar. Meşinden bir elbise giyerler, bir don giyirler, bir şort giyerler o da yağlanır, paslanır. Avrupa'dan seyahate çıkarlar, motorsiklete binerler, buraları gezerler gelirler o yağlı paslı şeyle dönerler...

Elhamdülillah ki biz müslümanız, elhamdülillah ki Allah bize temizliği emretmiş, elhamdülillah ki abdestimiz, namazımız var, elhamdülillah ki guslümüzü var, elhamdülillah ki her şeyimiz temizlik prensiplerine en güzel

tarzda uygun. Onun için müslümanlar temizlikleriyle tanınmış, hem maddeten böyle hem mânen böyle.

Bak Peygamber Efendimiz de, hadîs-i şerîfin başını hatırlayacak olursak ne buyurmuş?

“Vücutlarınızı temizleyin Allah da sizi pâk eylesin.” Yani sen dış temizliğine dikkat edince Allah da senin gönlünü temizliyor, içini, mâneviyatını güzelleştiriyor, Allah'ın sevdiği bir hâle bürünüyorsun. İçin de pırıl pırıl nurlu oluyor demek ki. O bakından bu temizliğe hepimiz son derece dikkat edelim.

Dördüncü hadîs-i şerîf.

طُوبَى لِلْمُخْلِصِينَ. أَوْلَيْكَ مَصَابِيحُ الْهُدَى، تَنْجَلِي
عَنْهُمْ كُلَّ فِتْنَةٍ ظَلَمَاءَ

Tûbâ li'l-muhlisîne ülâike mesâbîhu'l-hüdâ tencelî anhüm küllü fitnetin zalmâe.

Sevban *radıyallahu anh*'ten Ebû Nuaym el-İsfehânî rivayet etmiş, diyor ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*;

“İhlaslı kullara müjdeler olsun, ne mutlu

onlara, ne mutlu ihlaslı kullara!”

Tûbâ, Arapça'da bir tâbirdir, “ne mutlu, ne hoş, ne güzel” mânasına. Tayyib kelimesiyle ilgili aynı kökten, atyab kelimesi ism-i tafdil sîgası, tûbâ onun fu'lâ vezninde, ekber kübrâ gibi müennes ism-i tafdili oluyor; “Ne mutlu, ne büyük mükâfat, ne hoş, ne iyi mükâfat şu kimseye!” denmiş oluyor.

Kimlere?

Li'l-muhlisîne. “İhlaslı olanlara, ihlâs sahibi olanlara ne mutlu!”

İhlâs diyoruz, ihlâs dediğimiz nedir?

İhlâs hâlis kelimesiyle ilgili, Arapça'da aynı kökten çıkma iki kelime. Yani ihlâs, insanın içinin hâlis olması, niyetinin sâfi, katıksız, karışksız olması, bozukluktan uzak olması demek.

Bir insan ibadeti sırf Allah rızası için, Allah'ı düşünerek yapıyor da başka hiç bir şey düşünmeden yapıyorsa; riya, gösteriş, menfaat duygusu yoksa, başka bir düşünce, art niyet yoksa ona ne diyoruz?

İhlâs, ihlâslı diyoruz, kalbi demiz diyoruz, yani kalbinde başka bir şey yok demek.

Peygamber Efendimiz onu methediyor,
“Ne mutlu ihlaslı kimselere!”

Neymiş bunların mükafatı?

Ülâike mesâbîhu'l-hüdâ. “Bu ihlaslı kimseler hidayet kandillerleridir, hidayet fenerleridir.”

Yani sokaklarda ortalığı aydınlatan fenerler var, sokak fenerleri. Eskiden böyle elektrik olmadığı zamanlarda mum yakarlarmış veyahut yağ koyarlarmış yağ yanarmış etraf aydınlanırmış, karanlıktan kurtulurmuş millet yolunu görürmüş. Yolunu görünce de ayağı taşa takılmaz, kendisi çukura yuvarlanmaz veyahut aydınlık yerde herhangi bir karanlık noktadan hücumu uğramaz filan. Yani yolun aydın olması, aydınlık olması çok önemli bir şey. Bu ihlâslı kimseler de bu hidayet yolunun fenerleridir, kandilleridir, şimdiki tâbirle projektörleridir diyelim, aydınlatıyorlar yolu. İşte yol burasıdır, bu yoldan gidersen cennete varırsın diye cennetin, hidayetin yolunu gösteren, aydınlatan fenerler gibi oluyor.

Demek ki insan cennetin yolunu bulmak için kimlere bakacakmış?

İhlâslı kimselere, ihlâslı kimselerin amel-
lerine, yaşam tarzlarına, hayatlarına baka-
cakmış.

Muhterem kardeşlerim!

O bakımdan diyorum ki her kardeşimiz yanında bir defter gezdirsin de ihlâslı insanların, eski insanların hayat hikayelerini de okusunlar. Başta sahâbe-i kirâmın hayatı olmak üzere Peygamber Efendimiz'in, öbür peygamberlerin hayatları olmak üzere. Mesela Kur'ân-ı Kerîm'de ismi geçmiş olan peygamberlerin hayat hikayelerini müslümanlar bilmeli.

Ne yapmışlar bu mübarek insanlar, nasıl mücadele etmişler, neler olmuş, başlarına neler gelmiş de Allah yolunda ne sıkıntılar çekmişler de yine doğru yoldan kıl payı ayrılmamışlar? Nasıl canlarını feda edercesine iman yolunda çalışmışlar?

Onların hayatları bizim için örnek. Sonra sahâbe-i kirâm, onların hayatları bizim için örnek. Her birisi yıldız gibidir, gökteki yıldızlar gibi bu mübarekler. E onların hayatlarını öğrenmemiz lazım.

Kimmiş şu Selmân-ı Fârasî, kimmiş şu Hz. Ömer, kimmiş Hz. Ebû Bekir?

Canım işte Peygamber Efendimiz'in sahabesinden bir kimse, halife imiş filan.

Ama ne imiş, kafa yapısı neymiş, düşünceleri neymiş, hayatını nasıl geçirmiş, neler yapmış bu insanlar, bunları bilmek lazım. Çok ibret alıcı oluyor, onların sözlerinin, hareketlerinin insana doğruyu bulmakta çok büyük faydası oluyor.

O bakımdan ilim öğrenmeyi birinci, ikinci hadîs-i şerîfte okuduk ya, ilim öğrenirken öğreneceğimiz ilimlerden birisi de salih kimselerin hayat hikayeleri, menkabeleri, bunları da öğrenmeliyiz.

Neden?

Bir kere onların hayat hikayelerinin anlatıldığı yere Allah'ın rahmeti yağıyor, Allah'ın rahmeti iniyor, rahmeti kaplıyor;

Inde zikri's-sâlihîne tenzilü'r-rahmeh.

“Salih kimselerin anıldığı yere Allah'ın rahmeti iner, o kulları Allah'ın rahmeti kaplar.”

Yani mânevî güzel bir şey oluyor, rahmet dediğimiz şeye mahzar oluyor insan, bir güzel

hal oluyor, herkes iyi olmaya heves etmiş oluyorlar.

Muhterem kardeşlerim!

O bakımdan bu salih kimseler madem ki hidayet yolunun fenerleri, kandilleri, projektörleriymiş, bunların hayatlarını tanıyalım; nasıl doğmuşlar, nasıl büyümüşler, nasıl yaşamışlar, nasıl ölmüşler. Öldükleri zaman, ölecekleri zaman söyledikleri sözlerin, nasihatların da çok kıymeti var. Bir hayat, bir roman gibi bir hayat geçmiş, bitmiş. Nasıl geçmiş, ne söylemişler onlara mutlaka dikkatli bir şekilde okumalıyız. En önemli işlerden birisi, dikkat etmemiz gereken, öğrenmemiz gereken işlerden birisi o. Bizden önceki Allah'ın sevgili kulları nasıl yaşamış bakalım diye dikkat etmemiz lazım.

Bahaeddin Nakşibend hazretleri yıllarca bulunduğu beldedeki sakat hayvanların tedavisiyle meşgul olmuş. Ne merhamet ki insanlara hizmetin yanı sıra onunla da yetinmiyor da hasta kedileri, kuşları, ayağı kırık, kanadı kırık mahlukları, şeyleri neyse onlara bakıyor. Ne kadar güzel derin duygular.

Tencilî anhüm küllü fitnetin zalmâe. "Bu

ihlaslı kimseler sayesinde karanlık fitneler aydınlanır.”

Çünkü bunlar projektör gibidir, nerede karanlık bir iş varsa orayı aydınlatırlar orada bir tereddüt kalmaz. Tamam, işin maliyeti anlaşılır, Allah'ın rızasının yolu anlaşılır, herkes öylece o yolda yürürler giderler.

Beşinci hadis-i şerîfi okuyup keseceğiz.

طُوبَىٰ لِلسَّابِقِينَ إِلَىٰ ظِلِّ اللَّهِ، الَّذِينَ إِذَا أُعْطُوا الْحَقَّ
قَبِلُوهُ، وَإِذَا سُئِلُوا بِذَلْوِهِ، وَالَّذِينَ يَحْكُمُونَ لِلنَّاسِ
بِحُكْمِهِمْ لِأَنْفُسِهِمْ

*Tûbâ li's-sâbikîne ilâ zıllillahi ellezîne
izâ u'tü'l-hakka kabilûhü ve izâ süilûhü be-
zelûhü vellezîne yahkûmûne li'n-nâsi ke-
hükmihim li-enfüsihim.*

Hiz. Âişe radiyallahu anhâ'dan, ümmü'l-
mü'minîn, müslümanların validesi ve Peygam-
ber Efendimiz'in mübarek zevcesi, Hiz. Ebû
Bekr-i Sıddîk'ın mübarek kerimesi Hiz. Âişe-i
Sıddîka radiyallahu teâlâ anhâ rivayet etmiş.
Peygamber Efendimiz onun rivayet ettiği bu
hadîs-i şerîfte buyuruyor ki;

“Ne mutlu Allah'ın gölgesine en evvel gidecek, oraya koşacak herkesten önde varacaklara!”

Nedir bu Allah'ın gölgesi?

Allahu Teâlâ hazretleri rûz-i mahşerde insanların evvelînini, âhirînini, hepsini bir yerde, Arasat meydanında topladığı zaman tüm insanlar, Hz. Adem'den en son insana kadar hepsi ortaya dizildiği zaman, güneş tepelerine yaklaştırılacak da beyinleri sıcaktan kaynayacak, Arasat meydanında terler içinde 50 bin yıl bekleşecekler. Bu bekleme esnasında Allah sevgili kullarını Arş-ı Âlâ'sının gölgesinde nurdan minberlere oturtup orada sefâlandırarak, onlara sıkıntı olmayacak. Tribün gibi, tribünlere de benzemez. Çünkü mahşer halkı onları aşağıdan, bizim yerden gökteki yıldızları seyrettiğimiz gibi seyredeceklermiş. Onlar çok yükseklerde duracaklar, öyle nurdan minberlere oturacaklar, o mahşer gününün sıkıntıları onlara ulaşmayacak. Hatta o 50 bin yıllık uzun zaman, onlara bir namaz kılımı gibi kolay gelecek. Yani öyle bir sıkıntı, üzüntü, sıkışma, dert durumu olmayacak.

Allah bizi Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölge-

lenenlerden eylesin.

Sâbık, sâbıkîn demek, “oraya en evvel giden, evvelki” demek. En evvel oraya kimler gidecekmiş bu hadîs-i şerîfte onu anlatıyor.

Arş-ı Âlâ'nın gölgesine ilk evvel gidip ilk rahata erecek olanlar, en ön mevkileri alacak olanlar, en sefâlı yerlerde nurdan minberlere, kürsülere, koltuklara, divanlara kurulacak olan mübarek insanlar kimmiş?

Ellezîne izâ u'tü'l-hakka kabilûhü. “Kendilerine hak verilirse kabul ederler.”

Nasıl verilir?

İşte senin hakkı şu kadar.

Tamam.

Veyahut Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu, âyet-i kerîmede şöyle söyleniliyor, bu konudaki hüküm şudur.

Tamam.

Yani hak neyse, gerek maddî para pul, kısmet kazanç şeklinde olsun gerek bir gerçek, bir işin mahiyetinin dinî bakımından hükmü neyse onun anlaşılması tarzında olsun, hakkı kabul ediyor, itiraz etmiyor.

Mesela Hz. Ömer oturmuş, İbn Abbas da yanına birisini almış onun yanına gelmiş *radıyallahu anhüm ecmain*. Hz. Ömer celalli bir insan ve halife, devletin başkanı, sıradan bir insan değil. İbn Abbas da alim, demin biraz bahsettik.

Allah şefaatlerine erdirsin.

Gelen adam görgüsüz, eksikli, kusurlu, lambur lumbur, sözünü bilmeyen bir kimseymiş demek ki, oturmuş; “Yâ Ömer! Bize hiç adalet etmiyorsun.” demiş. Oturmuş, devlet reisine, Hz. Ömer’e adalet etmiyorsun diyor. Hz. Ömer’in adaleti tarihe geçecek kadar adalete dikkat edecek bir insan, geceleri uyku uyumayan bir insan, sokaklarda gece bekçisi gibi dolaşan, elinde kamçısı aman bir eksiklik olmasın, ben bunlardan sorumluyum diye uykusu kaçan bir insan, Hz. Ömer’e tutmuş, “Sen bize adalet etmiyorsun.” deyince Hz. Ömer’in tepesi atmış, kızmış, şöyle bir davranmış, yani vuracak, hakkını verecek ona fakat İbn Abbas *radıyallahu anhümâ* genç ama [Hz. Ömer] hürmet edermiş ona. Hem Peygamber Efendimiz’in amcazâdesi olduğu için hürmet ediyor hem de alim. Ne sorulursa

âyetten hadisten güzel cevap veriyor, konuyu gayet iyi bilen kimse, demiş ki;

“Yâ Halife! Yâ Emîra’l-mü’minîn! Bu adam cahildir, Kur’ân-ı Kerîm’de de Allah, ve *a’rız ani’l-câhilîn*.² “‘Cahillerden yüz çevir, onlara aldırma.’ buyuruyor.” demiş, Kur’an âyetini böyle okuyunca Hz. Ömer yerinden kalmışken, adamı tepelemeye gidecekken oturmuş. Yani bir hak söz söylenince en sinirli anında bile derhal kendisini tutuyor, oturuyor, sabretmiş. Cahildir yani ne söylediğini bilmiyor, ölçecek durumda değil, demiş oluyor.

Demek ki hak kendisine verilince kabul edecek, demek ki bu Arş-ı Âlâ’nın gölgesinde gölgelenmek için iyi bir sıfat. Mirastan hakkına razı olacak, şeriat konusundaki herhangi bir şey, sen bunu böyle söylüyorsun ama bu böyle değil, yanlıştın var, işin doğrusu filanca âyete göre şöyledir denildiği zaman kabul edecek.

Şimdi bir takım kimseler çıktı, “Cuma namazı kılmayalım.” [diyorlar.]

Niye kılmayacaksınız? Allah kılın demiş, âyet inmiş.

Yani gençler arasında bunu iyi Müslümanlık nâmına konuşuyorlar.

“Cuma namazı kılmayalım.”

Niye?

Efendim bu rejimde Cuma namazı kılınmaz.

Yahu Almanya’da bile kılınıyor, Abbasiler zamanında Bizans’ta bile kılınmış. Peygamber Efendimiz zamanında Peygamber Efendimiz Medine’ye gelmeden, Medine’de yahudiler, müşrikler varken bile kılmışlar.

Sen bunu nereden çıkarttın kılınmaz diye?

Allahu Teâlâ hazretleri Kur’ân-ı Kerîm’de kılın diyor, sen kılmayalım diyorsun.

Efendim bu rejimin imamaları arkasında namaz kılınmaz.

E canım rejim senin rejimin. Sen doğru düzgün çalış çabala düzelt.

Hocadan ne istiyorsun, hocanın senden farkı ne, senin hocadan farkın, üstünlüğü ne yani?

O da senin gibi Allah'ın emirlerini tutan, şey yapan bir insan.

Tabii âyetleri okuyoruz, hadisleri okuyoruz, bak bu işin tehlikeleri şu diyoruz, tarihten misaller veriyoruz; pek çok kimse kabul etti de hâlâ inat edenler, şey yapanlar [var.]

Geçenlerde bir tanesi bana Arapça uzun bir mektup göndermiş, şöyle göz ucuyla baktım, yine bu imamların arkasında namaz kılmanın demeyi getiriyor. Arapça'da yazmış ki yani bak ben Arapça'yı biliyorum diye kibirli bir eda içinde...

e. Ülkemizde Cuma Namazı Kılınır

Kılınır, boşuna çırpınıp durma...

Demek ki hak neyse kabul etmek lazım.

Ve izâ süilûhü bezelûhü. "Kendilerinden hak istenirse ihsan ederler, ikram ederler, verirler."

Hem maddî bir şey istese yiyecek içecek, para pul, hayır, sadaka, zekât filan neyse, hem de işte şu konudaki şu bilgiyi bize verir, bak şu şöyle imiş bu böylemiş... seve seve ikram ederler. Bezletmek demek, "saçarak vermek, seve seve vermek" demek. Veri-

ler.

Vellezîne yahkümüne li'n-nâsi ke-hükmihim li-enfüsihim. “İnsanlara, kendilerine ne hükmediyorlarsa öyle hükmederler insanları kendi yerlerine koyarlar.”

İnsanlar hakkında hükmederken onların yerine kendilerini koyarlar, insan kendisini nasıl kayırırsa, haksızlık yapmazsa...

Mesela dedelerimiz ne diyorlar?

“İğneyi kendine batır çuvaldızı başkasına batır.

Neden?

Çuvaldız bu kadar iğne bu kadar, toplu iğne daha küçük.

Niye iğneyi kendine batır çuvaldızı başkasına batır?

Bak sen bir batır da gör, azıcık bir batır, iğnenin ucu birazcık bir derine girsin ne kadar acıdığını gör, o zaman dersin ki, “Vay, acıyormuş ya! Neyse o zaman ben çuvaldızı başkasına batırmayayım!” der insan. Ama [acısını] bilmediği zaman sokar, çuvalın içine şey sokar gibi çuvaldızı batırır başkasının canını

yakır.

Tabii bu benzetmedir, bir edebî mecazî anlatımdır. Yani sen kendine bir küçükçük zarar geldiğini bildin mi başkasına zarar vermek istemezsin. Böyle yapacaksın, en iyi ölçü başkasını kendinin yerine koyarsın, kendini onun yerine koyarsın;

“Bu işe kendin olsaydın razı olur muydun? Bak sana böyle muamele yapsalar hoşlanırmıydın?

Valla hoşlanmazdım, işin doğrusu hocam, laf aramızda kimse duymasın, eğil de kulağına söyleyeyim, hoşlanmazdım.

E o zaman sen de yapma! Madem sana yapsalar hoşlanmıyorsun sen de yapma!

İşte o Arş-ı Âlâ'nın gölgesine ilk gidecek insanların bir vasfı da neymiş?

Kendileri gibi başkalarına hükmederlermiş, yani kendilerini kayırdıkları, kolladıkları gibi, kendilerinin razı olmayacağı şeyi başkasına yapmazlarmış, başkalarına adaletle hükmederlermiş, tıpkı kendi menfaatlerini korur gibi yaparlarmış.

Demek ki bu güzel huylara sahip olmak

lazım. Bu huylara sahip olursak Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde inşaallah gölgelenenlerden oluruz.

SORULAR CEVAPLAR

Soru: Allah'ın insanı kabulü temizliğine bağlı. Necaset pis nefis mide ve kalp temizliği demiş bir kardeşimiz.

Cevap: Hem demek istiyor ki bu böyle nokta noktalı atlamalı ifadesinde. Yani Allah'ın insanı kabul etmesi temizliğine bağlı. Dışımızı temizlediğimiz gibi nefsimizi de terbiye etmemiz lazım. Tabii. Azıcık söyledik ama biraz daha geniş söyleyelim. İnsanın içinde bir nefsi var. O nefsin terbiye etmezse olmaz. Midesi. Midesine haram girerse dışını istediği kadar temizlesin olmaz. Haram pistir. Haramdan hâsıl olan etler de pistir. Onun için midenin temiz olması yani helalle şey olması lazım. Kalbin temizliği, herkesle iyi niyetle yönelmek lazım. Herkesin hakkında iyilik istemek lazım.

Kısaca dedik ki maddî temizlik, mânevî temizlik. Yani bedenini temizlediğin gibi insanın mânevî temizliği de aynı şekilde önemli oluyor. İşte o kalbin temizliği, nefsin ıslah

olması filan da biraz bu dış temizliğe bağlı. Çünkü siz bedenlerinizi temizleyin Allah da sizi pak eylesin dediğine göre Allah kolaylaştıracak demek ki. Nefsimizi yenmemizi, kalbimizi temizlememizi kolaylaştıracak. Başka bir hadîs-i şerîfte şey yaptık [okuduk/anlattık]; “Çünkü kalp Allah'ın, Rahmân'ın iki parmağı arasındadır.” Böyle çevirir şöyle çevirir yani. Kalbi döndüren, gönlü bir başka yere çeviren Allah'tır.

Adam, şimdiye kadar hep akli fikri kumardaydı, eğlenmedeydi, gezmekteydi, plajdaydı, çalgıdaydı, birden, aa ne oldu?

Değişti bu adam! Müslüman oldu, müte-deyyin oldu, hakka hukuka riayet eder bir insan oldu.

Neden?

Allah gönlünü şöyle bir çevirdi iyi bir insan oldu işte. Onun gibi.

Yani nasip olmayan da yapamıyor, söylüyorsun söylüyorsun yapamıyor. O bakımdan biraz beden temizliğine bağlı olduğunu bu hadîs-i şerîften anladık.

Hiç şüphesiz ki asıl temizlik kalp temizliğidir. Asıl temizlik kalp temizliğidir, niyet temizliğidir. O kalbi temiz olduğu zaman ar-

kasından ötekiler yavaş yavaş oluyor. Nefsin temizlenmesi de, tezkiye-i nefis dediğimiz şey, terbiye edilmesi, o da bir eğitim işidir. Nasıl mekteplerde dünya bilgilerini kazanmak için beş sene ilkokul, üç sene ortaokul, üç sene lise =11. En aşağı dört sene üniversite, 15 sene insanları okutuyoruz bir meslek sahibi olsun diye. Yine de üniversiteden çıkan bir kimseye toy diyoruz, bilgisiz diyoruz, tecrübesiz diyoruz. Onu dairede en basit işin başına alıyoruz. Yani daha ilerde tecrübesi artacak filan diye.

Onbeş sene şu dünyanın maddî gelişmesi için insana bilgi veriyorsun yine de istediğin gibi olmuyor. Mânevî terbiye, nefsin terbiyesi daha da tabii çok daha önemli. O bakımdan nefis terbiyesine de çok önem vermek lazım. O da tasavvuf dediğimiz şeye, o konuya ait, tasavvufa ait bir meseledir.

Allahu Teâlâ hazretleri cümlemizi kalbi temiz olanlardan eylesin. Nefsini terbiye edenlerden eylesin. Maddî mânevî her çeşit pisliklerden kurtulup Rabbimiz'in rızasını kazananlardan eylesin.

Soru: Halk arasında cami içersinde musafaha yapmak bidattır deniyor. Bu ne derecede

doğrudur? Bid'at çeşitleri hakkında biraz bilgi verir misiniz?

Cevap: Muhterem kardeşlerim, musafaha sünnettir. Peygamber Efendimiz'in sünnetidir. Müslümanın müslümanın elini tutupta musafaha etmesi ikisinin de günahlarının sonbahar yapraklarının dökülmesi gibi dökülmesine sebeptir. Bu musafaha namaz kıldıktan sonra caminin içinde de olur, dışarıda da olur. Bunun bir şeyi yok. Burada karşılaştığın namaz kılmış insanla musafaha ediyorsun.

Aman elin değmesin bana!

Ne o elektrik mi var, pislik mi var, niye çekiyorsun elini?

Cami içinde bid'atmış.

Böyle bir şey yok yani musafaha edebilirsin.

Yalnız yani bunu bir merasim hâline getirip hani, “Başla! Bir iki üç!” der gibi böyle; “Haydi bakalım, herkes bir daire olacak, böyle bir şey yapacak. Her namazdan sonra bu böyle olması şart. Haftada bir şöyle olacak!”

Ha böyle bir şey yok. Yani âdet ve töre hâline, gelenek hâline getirirse, getirilirse o zaman bid'at denilebilir.

Neden?

Ya bu böyle kendiliğinden tabii olan bir şeydi, sen şimdi bunu bir merasime bağladın, bir usul hâline getirdin, o zaman ne olur?

O zaman bid'at hâline gelir. Yoksa normal şartlar altında namazını kılmışsın, tesbihini çekmişsin, camiden çıkarken adama tebessüm ediyorsun; cemaatten kardeşin veya büyüğün veya dostun veya komşun musafaha ediyorsun. Hiç bir şey olmaz.

Yani bunun bid'at olma durumu yok ama bunu camide bir töre hâline getirirsen; imam burada duracak, ondan sonra onun solundan gelinecek, o şey yapacak. O sağına geçecek, ondan sonra o iki tanesinin elini sıkacak üçüncü olacak, ondan sonra dördüncü gelecek. Böyle bir daire olacak, ondan sonra el kaldırılacak önce şu okunacak sonra bu okunacak.

Yok böyle bir merasim ama tabii haliyle olursa olur, o zaman bir şey denmez.

Ötekisini de yine de hoş görme mümkündür. Yani bilen insanların böyle bir şekilde yapmasında bir şey yok.

Asıl bid'at tabii dinde, ibadetlerde aslı olmayan şeyler çıkartmaktır, Peygamber Efendimiz'in sünnetine aykırı durum ortaya

koymak demektir. Sünnet bid'atın, bid'at sünnetin zıttı demek, iki ayrı kutup oluyor.

Müslümanlar sünnet-i seniyyeye uygun yaşayacaklar, sünnet-i seniyye nasılsa öyle hareket edecekler.

Peygamber Efendimiz'in camisinde kişiler acaba musafaha etmedi mi?

Ettiler.

Peygamber Efendimiz'in mescidinde kişiler konuşmadılar mı?

Konuştular.

Peygamber Efendimiz'in mescidine başka ülkelerden heyetler geldi de onları bile kabul etti Peygamber Efendimiz. Yemen'den gelmişler hıristiyanlar, 70 kişi kalabalık, sırmalı elbiseler, başlarında hıristiyan başlıkları, bilmem neler filan. İçeri girmişler, Peygamber Efendimiz kabul etti, konuştu, onlara İslâm'ı tebliğ etti.

Yani bu iş bu kadar katı değil biraz daha yumuşak bir tarzda. Ama özel bir tören, özel bir merasim hâline getirirsen o zaman bid'at hâline geliyor denilebilir. Çünkü bir töre hâline getiriyorsun.

Soru: Tanıdıklararımdan birisi kendi ağabeyiyle dargın, konuşmuyor. Kendisine söyledi-

ğımız zaman da Hz. Ebû Bekir ile Hz. Âişe altı ay birbiriyle konuşmadı diye cevap veriyor.

Cevap: Sahabe-i kirâmın hallerini anlamak için tabii ilk önce onların ne maksatla niçin yaptıklarını filan düşünmek lazım. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadîs-i şerîflerinde; “Müslümanın müslümana üç günden ziyade dargın kalması helal olmaz.” diye bildiriyor Peygamber Efendimiz. Bir müslümanın öteki müslümana üç günden fazla dargın kalması helal olmaz. Böyle bildiriyor, “Helal olmaz!” tabir böyle.

E şimdi bu böyle olduğuna göre müslüman müslümana darılmayacak. Peki onlar niye darılmış? Veya daha başka büyük zâtların birbiriyle bazı dargınlıkları vesaireleri neden oluyor?

Dinî bir konuda karşı taraf bir yanlış iş yaptığı zaman o yanlışlığın düzeltilmesini söylüyor. Israr ederse kendisine bir ikaz mahiyetinde biraz asık surat filan gösterme oluyor. Yoksa müslümanlar birbiriyle iyi geçinecekler, dargınlık yok, diyalog kopukluğu yok. Birbirlerine nasihat edeceklerse yine edecekler. Yani dargınlığı Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* uygun görmüyor.

Bir başka hadîs-i şerîf söyleyeyim; “Her Pazartesi Perşembe Allahu Teâlâ hazretlerinin huzuruna kulların yaptıkları ameller arz olunur. Sevaplar verilir. Allah o günlerde pek çok kimseyi affeder. Her müslümanı affeder.”

Yağfiru li-küllü müslimin. “Her müslümanı affeder.” *İllâ mütehâcireyn.* “Ancak birbirine küsmüş, birbirinden ayrı duran iki müslümanı affetmez.” diyor Peygamber Efendimiz.

Pazartesi Perşembe herkes affolunuyor bu ikisi birbirine küs onları ayırıyor. *Hattâ yastalihâ.* “Biribirleriyle sulh olup dargınlıkları geçinceye kadar onları bırakın.” diye bir kenara ayırttırmış Allahu Teâlâ hazretleri.

Onun için dargın durmak tehlikelidir, dargın durmamak lazım. Hakkı söyler darılmaz. Hakkı söyler darılmaz, dargınlığı sürdürmek uygun değil.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
28 Safer 1410 / 30.09.1989

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)